

Υπόθεση C-409/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

4 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών, Κάτω Χώρες)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

30 Ιουνίου 2023

Ενάγουσα:

Arvato Finance BV

Εναγομένη:

MI

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά ανεξόφλητη απαίτηση στο πλαίσιο διαδικτυακής αγοράς, κατά την οποία έγινε χρήση υπηρεσίας πληρωμών BNPL (BNPL σημαίνει «Buy now, pay later» ή «αγόρασε τώρα, πλήρωσε μετά»).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά απαιτήσεις από υπηρεσία πληρωμών BNPL, καθώς και το ερώτημα με ποιον τρόπο πρέπει να αξιολογούνται τέτοιες απαιτήσεις υπό το φως της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία για την καταναλωτική πίστη).

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Περιλαμβάνονται οι τόκοι υπερημερίας και τα εξωδικαστικά έξοδα στο συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη, και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση του κατά πόσον [στην εκάστοτε κρινόμενη περίπτωση] πρόκειται για συμβάσεις πίστωσης «οι οποίες είναι άτοκες και χωρίς άλλες επιβαρύνσεις» ή για συμβάσεις πίστωσης «για τις οποίες η καταβλητέα επιβάρυνση είναι ασήμαντη», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο στ', της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη;
- 2) Έχει σημασία για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα το εάν οι τόκοι υπερημερίας και τα εξωδικαστικά έξοδα οφείλονται εκ του νόμου ή έχουν συμφωνηθεί; Έχει σημασία –εφόσον πρόκειται για τόκους υπερημερίας και εξωδικαστικά έξοδα που έχουν συμφωνηθεί– το εάν οι εν λόγω τόκοι και έξοδα είναι υψηλότεροι από το ποσό που χωρίς τη συμφωνία θα οφειλόταν εκ του νόμου;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, άρθρα 2, 3, 5, 10 και 19.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Burgerlijk Wetboek (αστικός κώδικας, στο εξής: BW), άρθρα 6:96 (περιουσιακή ζημία), 7:57-73 (ενσωμάτωση της οδηγίας 2008/48).

Besluit van 16 oktober 1991 (Besluit kredietvergoeding) (κανονιστική πράξη της 16ης Οκτωβρίου 1991 [κανονιστική πράξη περί του ανταλλάγματος της χορήγησης πιστώσεων]).

Wet van 28 september 2006, houdende regels met betrekking tot de financiële markten en het toezicht daarop (Wet op het financieel toezicht [wft]), (νόμος περί θεσπίσεως διατάξεων για τις χρηματοπιστωτικές αγορές και την εποπτεία τους [νόμος περί χρηματοοικονομικής εποπτείας, Wft]), άρθρα 1:20 (εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής) και 4:32 επ. (εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής).

Besluit van 12 oktober 2006, houdende regels met betrekking tot het gedragstoezicht op financiële ondernemingen (Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft) (κανονιστική πράξη της 12ης Οκτωβρίου 2006 περί κανόνων εποπτείας της συμπεριφοράς των χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων [κανονιστική πράξη περί εποπτείας της συμπεριφοράς των χρηματοπιστωτικών

επιχειρήσεων Wft)), άρθρο 1 (ορισμός «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή»).

Besluit van 15 november 2006 (Vrijstellingsregeling Wft) (κανονιστική πράξη της 15ης Νοεμβρίου 2006 [εκτελεστική ρύθμιση περί των απαλλαγών από τον Wft]), άρθρα 3c και 43 (η άνευ ανταλλάγματος χορήγηση προθεσμίας εξόφλησης απαλλάσσεται από την υποχρέωση αδειοδότησης βάσει του Wft).

Besluit van 27 maart 2012 (Besluit vergoeding voor buitengerechtelijke incassokosten) (κανονιστική πράξη της 27ης Μαρτίου 2012 [κανονιστική πράξη περί εξωδικαστικών εξόδων είσπραξης]).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η Arvato παρέχει την υπηρεσία πληρωμών BNPL με την ονομασία AfterPay. Σε περίπτωση αγοράς μέσω διαδικτύου, η AfterPay προσφέρεται από το εκάστοτε ηλεκτρονικό κατάστημα στον πελάτη ως ένας από τους [διαθέσιμους] τρόπους πληρωμής.
- 2 Η ΜΙ αγόρασε ως καταναλώτρια, στις ή περί τις 27 Φεβρουαρίου 2019, από ένα ηλεκτρονικό κατάστημα τρία προϊόντα. [Στο πλαίσιο αυτό] έκανε, έναντι καταβολής μιας payment fee (προμήθειας πληρωμής) ύψους 1 ευρώ, χρήση του τρόπου πληρωμής AfterPay.
- 3 Στους όρους πληρωμής της Arvato διαλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ότι
 - μετά την αποδοχή εκ μέρους της AfterPay ο πελάτης εξοφλεί μόνον πληρώνοντας στην AfterPay·
 - η προθεσμία πληρωμής είναι 14 ημέρες, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά·
 - εάν ο πελάτης δεν πληρώσει εντός 14 ημερών, η οφειλή καθίσταται αμέσως και χωρίς περαιτέρω όχληση ληξιπρόθεσμη·
 - η μη πληρωμή εντός της προθεσμίας οδηγεί διαδοχικά 1) σε υπενθύμιση, 2) σε γραπτή υπόμνηση και επιπλέον χρέωση εξόδων διαχείρισης, 3) σε όχληση με ακόμη πιο αυξημένα έξοδα διαχείρισης·
 - νόμιμοι τόκοι οφείλονται από το χρονικό σημείο περιέλευσης του πελάτη σε υπερημερία, [ενώ οφείλονται] και έξοδα διαχείρισης βάσει του νόμου περί εξωδικαστικών εξόδων είσπραξης (6:96 BW).
- 4 Στις 27 Φεβρουαρίου 2019 η Arvato απέστειλε στην ΜΙ με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο την κατάσταση των καταβλητέων ποσών. Από αυτήν προκύπτει συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, ύψους 38,97 ευρώ, εκ των

οποίων 1 ευρώ για την payment fee, και ως καταληκτική ημερομηνία πληρωμής η 13η Μαρτίου 2019.

- 5 Αφού η Arvato απέστειλε διάφορες υπενθυμίσεις, έστειλε στην MI στις 6 Δεκεμβρίου 2019 όχληση για την πληρωμή των παραγγελθέντων εμπορευμάτων και της payment fee.
- 6 Η Arvato ζητεί από το Kantonrechter te Arnhem (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Arnhem) να υποχρεώσει την MI να καταβάλει το ποσόν των 80,20 ευρώ (δηλαδή το ποσόν της οφειλής πλέον εξόδων είσπραξης) με τους νόμιμους τόκους ύψους 38,97 ευρώ από τις 9 Οκτωβρίου 2020. Η Arvato μείωσε την απαίτησή της παραιτούμενη από την payment fee.
- 7 Το Kantonrechter (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) υπέβαλε 20 προδικαστικά ερωτήματα στο Hoge Raad (Ανώτατο Δικαστήριο, Κάτω Χώρες), ήτοι στο αιτούν δικαστήριο, το οποίο υποβάλλει στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 8 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης δεν περιλαμβάνει σχετικές πληροφορίες.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

- 9 Ως «τόκοι υπερημερίας και εξωδικαστικά έξοδα» νοούνται οι τόκοι και το ποσό των εξόδων εξωδικαστικής επιδίωξης της είσπραξης, τα οποία οφείλονται δυνάμει συμβάσεως πιστώσεως ή εκ του νόμου σε περίπτωση υπερημερίας του δανειολήπτη ως προς την απορρέουσα από τη σύμβαση πιστώσεως υποχρέωσή του προς πληρωμή.
- 10 Δυνάμει του άρθρου 6-96, παράγραφος 2, στοιχείο c, του BW, οι οφειλέτες που υποχρεούνται εκ του νόμου να καταβάλουν αποζημίωση υποχρεούνται επίσης στην απόδοση των εύλογων εξόδων εξωδικαστικής επιδίωξης της είσπραξης. Αν ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν ενεργεί κατά την άσκηση επαγγέλματος ή επιχείρησης, το άρθρο 6:96, παράγραφος 5, του BW δεν επιτρέπει ως προς τα εν λόγω έξοδα τη χρέωση ποσού υψηλότερου από εκείνο που προκύπτει από την κανονιστική πράξη περί εξωδικαστικών εξόδων είσπραξης. Η αντιστάθμιση αυτή αντιστοιχεί σε ποσοστό επί του ποσού της κύριας οφειλής, το οποίο είναι τόσο χαμηλότερο όσο υψηλότερο είναι το ποσό της κύριας οφειλής· η αντιστάθμιση δεν μπορεί να είναι κατώτερη των 40 ευρώ ούτε ανώτερη των 6 775 ευρώ.
- 11 Όσον αφορά τις συμβάσεις πίστωσης στις οποίες εφαρμόζεται η οδηγία για την καταναλωτική πίστη και οι οποίες, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο στ' της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη (άρθρο 7:58, παράγραφος 2, στοιχείο e BW), το άρθρο 7:76, παράγραφος 4, BW απαγορεύει στον πιστωτικό φορέα τον καθορισμό ή τη

χρέωση προμήθειας υψηλότερης από εκείνη που ορίζεται στην κανονιστική πράξη περί του ανταλλάγματος της χορήγησης πιστώσεων. Αυτό το ανώτατο ποσό περιλαμβάνει επίσης τόκους υπερημερίας και εξωδικαστικά έξοδα. Επομένως, ο πιστωτικός φορέας δεν μπορεί να αξιώσει, βάσει της κανονιστικής πράξης, αντιστάθμιση για εξωδικαστικά έξοδα είσπραξης που υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό του ανταλλάγματος της χορήγησης της πίστωσης.

- 12 Από την οδηγία για την καταναλωτική πίστη και την επ' αυτής νομολογία του Δικαστηρίου δεν μπορεί να συναχθεί με σαφήνεια, εάν στα ερωτήματα, κατά πόσον οι τόκοι υπερημερίας και τα εξωδικαστικά έξοδα πρέπει να θεωρηθούν κόστος της πίστωσης και εάν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση του κατά πόσον [στην εκάστοτε κρινόμενη περίπτωση] πρόκειται για συμβάσεις πίστωσης «οι οποίες είναι άτοκες και χωρίς άλλες επιβαρύνσεις» ή για συμβάσεις πίστωσης «για τις οποίες η καταβλητέα επιβάρυνση είναι ασήμαντη», προσηκει καταφατική ή αρνητική απάντηση. Πέραν των ενδείξεων που συνηγορούν υπέρ της καταφατικής απάντησης, υπάρχουν επίσης θεωρήσεις που συνηγορούν υπέρ της αρνητικής απάντησης.
- 13 Υπέρ της καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα συνηγορούν τα ακόλουθα δύο σημεία:
- I) Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη περιέχει ευρύ ορισμό της έννοιας του «συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή», ο οποίος δεν περιορίζει ούτε το είδος των εξόδων με τα οποία μπορεί να επιβαρυνθεί ο καταναλωτής στο πλαίσιο της σύμβασης πίστωσης ούτε τη δικαιολόγηση των εξόδων αυτών (βλ. π.χ. απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2020, C-84/19, Profi Credit Polska, EU:C:2020:631).
- II) Από τις πληροφορίες που δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη πρέπει να παρέχονται πριν από τη σύναψη της σύμβασης προκύπτει ότι η οδηγία θεωρεί ότι, κατά τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης, οι τόκοι υπερημερίας και τα έξοδα για αθέτηση καταβολής μπορούν να περιλαμβάνονται στις «επιβαρύνσεις, που καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής» (σε περίπτωση καθυστέρησης καταβολής) «για τη σύμβαση πίστωσης και τα οποία γνωρίζει ο πιστωτικός φορέας» κατά την έννοια του άρθρου 3, στοιχείο ζ', της οδηγίας.
- 14 Υπέρ της αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα συνηγορούν τα ακόλουθα τρία σημεία:
- I) Η προβλεπόμενη στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο στ', της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη εξαίρεση σχετικά με τις «συμβάσεις πίστωσης οι οποίες είναι άτοκες και χωρίς άλλες επιβαρύνσεις», δεν θα είχε νόημα εάν οι τόκοι και οι επιβαρύνσεις που μνημονεύονται στην εξαίρεση αυτή περιελάμβαναν επίσης τους ήδη εκ του νόμου σε περίπτωση υπερημερίας οφειλόμενους τόκους και εξωδικαστικά έξοδα.

- II) Η καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια ότι προμηθευτής αγαθών, ο οποίος στους γενικούς όρους των συναλλαγών του προβλέπει την οφειλή τόκων υπερημερίας και εξωδικαστικών εξόδων, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη εφόσον με το τιμολόγιο χορηγεί στον καταναλωτή προθεσμία πληρωμής.
- III) Λόγος να περιληφθούν τα έξοδα για αθέτηση καταβολής στο «συνολικό κόστος της πίστωσης για τον καταναλωτή» υπάρχει μόνον όταν οι όροι υπό τους οποίους χορηγήθηκε η πίστωση και οι λοιπές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι η οφειλή των εξόδων λόγω μη εκπλήρωσης είναι μέρος του μοντέλου εισοδήματος του πιστωτικού φορέα.
- 15 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, και πολύ περισσότερο σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο δεύτερο ερώτημα, οι συμβάσεις πίστωσης που συνάπτουν οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών BNPL με τους καταναλωτές δεν εξαιρούνται εν γένει από την εφαρμογή της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη, όπως έχει ενσωματωθεί στην εθνική έννομη τάξη με το τμήμα 1 του τίτλου 7.2A του BW.
- 16 Επομένως, η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι αναγκαία προκειμένου να καθοριστεί το κόστος που η Argato μπορεί να απαιτήσει από την MI δυνάμει του εθνικού δικαίου.